

Programevaluering av masterstudiene i pedagogikk for perioden 2010 til 2015

Institutt for Pedagogikk, Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen

Oppnevning og mandat

Undervisningsutvalget ved Institutt for pedagogikk oppnevnte på oppdrag fra Det psykologiske fakultet følgende komite til å utføre en evaluering av studieprogrammet i pedagogikk: Gunn Elisabeth Søreide, Anne Grete Danielsen og Karoline Christiansen (studiekoordinator for bachelorprogrammet i pedagogikk)

I følge *Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia* ved Universitetet i Bergen, skal det gjennomføres mer omfattende evalueringer av studietilbudene ved universitetet hvert 5. år. Fakultetet bestemmer hvilke studieprogram som skal evalueres, mens programansvarlig i samarbeid med studieadministrasjonen planlegger og gjennomfører evalueringen. Denne typen programevalueringer skal normalt være selvevalueringer, og Undervisningsutvalget ved Institutt for pedagogikk har i samråd med daværende programansvarlig, Gry Heggli valgt å tolke mandatet som dette.

Handbok for kvalitetssikring av universitetsstudia foreslår en rekke tema i sine retningslinjer for programevaluering. Programutvalget i pedagogikk har ved flere anledninger gitt eksternt programsensor oppdrag av en mer overordnet karakter, som å granske forholdet mellom læringsutbytte og undervisningsformer (forelesninger, seminarer, obligatoriske aktiviteter), og gjennomgang og vurdering av evalueringsrutiner og innholdet i studentevalueringer ved programmet. På bakgrunn av innsikten disse rapportene har gitt oss, har komiteen valgt å avgrense denne programevalueringsrapporten til følgende tema:

- Vurdering av programmets undervisnings- og vurderingsformer
- Vurdering av helhet og struktur i studieprogrammet
- Vurdering av studentevalueringer og emnerapportering
- Vurdering av rekruttering og opptak

Denne evalueringsrapporten bygger på følgende kilder: emnerapporter, studentevalueringer, programsensorrapporter, tallmateriale fra DBS og FS, studiebeskrivelser, interne notater om studieprogramutvikling, og ansattes erfaringer. Evalueringsrapporten er skrevet av Anne Grete Danielsen og Gunn Elisabeth Søreide i samarbeid med studiekoordinator Karoline Christiansen, og prosessen har vært organisert på følgende måte: Et utkast basert på de nevnte skriftlige kildene ble distribuert til kolleger som underviser på masterprogrammene. Deretter møttes fast ansatte for å diskutere utkastet før rapporten ble fullført.

Samlet vurdering

Masterprogrammene i pedagogikk har en koherent profil og fungerer som en fordypning i pedagogikk som disiplin. Evalueringer (fra programsensor og studenter) viser en god sammenheng mellom læringsutbytte, undervisning og vurderingsformer. Organiseringen av emner og program kjennetegnes av en bevisst holdning til sammenhengen mellom det studentene lærer om pedagogikk og den pedagogikk som utøves i undervisningen og organiseringen av denne.

På enkelte områder kan studieprogrammene bli bedre. Masterprosjekter kan i ytterligere grad integreres i instituttets pågående forskningsprosjekter og muligheten for mer eksplisitt definerte fordypningsområder basert på ansattes kompetanse bør utredes. Variasjonen i digitale undervisnings-støttende redskaper kan også vurderes og utnyttes bedre i studieprogrammene. Fagmiljøet bør også bli mer aktiv i forhold til studenter som ønsker et utenlandsopphold i løpet av mastergraden.

Generell beskrivelse av masterprogrammene i pedagogikk

Masterprogrammet i pedagogikk (heltid) ved Universitetet i Bergen startet opp høsten 2000, mens det nettbaserte deltidsstudiet startet opp i 2001. Oppstarten av begge programmene var kjennetegnet av stor entusiasme og høyt ambisjonsnivå. Programmene ble utviklet på grunnlag av faglige idealer delt av sentrale fagpersoner som i løpet av det neste 10-året gikk ut av kollegiet. Masterprogrammene har hovedsakelig hatt samme struktur og navn siden oppstart i 2000/2001. Emnenes kjerneinnhold har vært relativt stabilt, men litteratur, tema og perspektivering av innholdet har endret seg i takt med relevante forskningsfelt og ansattes kompetanse.

Det legges vekt på at masterprogrammene i pedagogikk skal være disiplinbaserte studieprogram med en ambisjon om å gi dybdekunnskap i sentrale tema i pedagogikk som disiplin. I masterprogrammene blir utdanning og kunnskapsprosesser sin betydning for enkeltindivider, institusjoner og organisasjoner og i samfunnet belyst og diskutert blant annet med utgangspunkt i politisk teori og kritiske, diskursive og sosio-kulturelle perspektiv. Programmet sin målsetting er å fremme studentene sin kunnskap, forståelse og handlingskompetanse knyttet til dagens pedagogiske utfordringer og praksiser.

Digitale, varierte og studentaktive undervisnings-, arbeids- og vurderingsformer vektlegges. I *campus-/heltidsstudiet* kombineres forelesninger med seminarer og litteraturstudier i alle emner. I de fleste emnene skal studentene også levere inn skriftlige arbeidsoppgaver og/eller ha forberedte muntlige presentasjoner. Det gis tilbakemelding på alle skriftlige og muntlige arbeider, både på form og innhold. I *nett-/deltidsstudiet* skriver studentene tekster med utgangspunkt i arbeidsoppgaver og litteraturstudier. Faglig ansatte og/eller medstudenter gir tilbakemelding på tekstene. I begge masterprogrammene er formålet med de skriftlige arbeidsoppgavene og tilbakemeldingen på disse å inkludere opplæring i prosessorientert og akademisk skriving i det faglige arbeidet. Vurderingsformer som har vært og er i bruk er: hjemmeeksamen, mappevurdering, veiledet prosjektplan og veiledet individuell masteroppgave med muntlig.

Masterprogrammene i pedagogikk består av 120 studiepoeng i pedagogikk. Anbefalt studieplan pr. 2015 er:

Campus/heltid MA programmets struktur	høst	vår
1. året	PED 311 (15 stp.) PED 313 (15 stp.)	PED 312 (15 stp.) PED 314 (15 stp.)
2. året	PED 395 (60 stp)	

Nett/deltid MA programmets struktur	høst	vår
1. året	PED 321 (15 stp.)	PED 323 (15 stp.)
2. året	PED 322 (15 stp.)	PED 324 (15 stp.)
3. året	PED 396 (60 stp)	
4. året		

Hvert av masterprogrammene i pedagogikk har opptak til 20 studieplasser. Opptaket er fordelt slik at campus-/heltidsstudiet har opptak annethvert år (2013, 2015, 2017) og nett-/deltidsstudiet har opptak annethvert år (2012, 2014, 2016). Som tabellen under viser, tilbyr instituttet altså samlet sett årlig opptak til master i pedagogikk og underviser til en hver tid 3 kull med masterstudenter (ett kull med campus-/heltidsstudenter og to kull med nett-/deltidsstudenter).

2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
Deltid /nett							
	Heltid/campus						
		Deltid/nett					
			Heltid/campus				
				Deltid/nett			
					Heltid/campus		

Som ellers i høyere utdanning er det frafall fra studieprogrammene. Gjennomføringsprosenten varierer fra kull til kull, men ligger i gjennomsnitt på rundt ca. 85 % for heltidsstudiet og ca. 75 % for deltidsstudiet (med unntak av ett kull med 50 % frafall). Frafallet skjer i hovedsak i løpet av det første semesteret i campus-/heltidsstudiet, mens i nett-/deltidsstudiet er frafallet mer fordelt utover i studieperioden. Hovedårsaker til frafall som studentene selv oppgir er personlige-/hjemmeforhold, sykdom og tilbud om jobb/jobbskifte. Nett-/deltidsstudentene som slutter oppgir dessuten ofte at årsaken er høy belastning over tid som følge av at de kombinerer masterstudiet med full jobb og familieforpliktelser.

Pedagogikkstudentene er aktive både *faglig og sosialt*. De har et vitalt fagutvalg, som blant annet deltar på Fagkritisk dag med allmøte der representanter fra lærerstaben møter, de arrangerer et årlig kveldsarrangement viet til temaet arbeidsliv og pedagogisk kompetanse, og

de inviterer til «bli kjent»-fester for alle pedagogikk-studenter. De siste årene har studentene også opprett kull-vise Facebook-grupper hvor de holder kontakt, både faglig og sosialt.

Vurdering av forholdet mellom læringsutbytte, undervisnings- og vurderingsformer

En felles pedagogisk grunntanke i studieprogrammene i pedagogikk (MA og BA) er erkjennelsen av sammenhengen mellom undervisnings- og vurderingsformer og læringsutbytte og vi har en målsetting om at studentene skal tilegne seg ulike pedagogiske og akademiske kompetanser gjennom den måten studiet er lagt opp på. Det kan handle om å skrive, presentere fagstoff muntlig, om responskompetanse og veiledningskompetanse. Mange av disse ferdighetene er avhengig av at studenten behersker akademiske sjangre og skriftlig kommunikasjon. *Skriveopplæring* inngår dermed som en vesentlig komponent i studieprogrammets arbeidsformer. Helhetlig skriveopplæring med gjennomtenkt progresjon har vært en målsetting helt fra masterprogrammets oppstart i 2000. Viktige pedagogiske prinsipper kan skisseres i følgende punkter:

1. *Vurderingsformen* er styrende på det studentene velger å prioritere. De oppgavetyper som det gis karakter på, vil studentene legge mest arbeid ned i. Vi har derfor valgt vurderingsformer som bygger opp under de akademiske og faglige kompetansene vi ønsker at studentene skal utvikle.
2. Gjennom semesteret får studentene *trening i de delkompetansene* som de ulike vurderingsformene og læringsutbyttebeskrivelsene krever. Studentene blir introdusert både til arbeidsformen i emnet og vurderingsformen fra semesterstart. I arbeidsoppgaver gjennom semesteret blir det for eksempel lagt opp til øvelser i å sitere og referere, skrive sammendrag, sammenligne, begrunne faglige valg, argumentere og drøfte.
3. *Skrive-for-å lære-prinsippet* handler om å bruke skriving som et verktøy til innlæring av fagstoff, utvikling av forståelse samt øvelse i ulike akademiske formidlings-sjangre. Dette prinsippet ligger til grunn for valget av de tekstbaserte studentaktive arbeidsformene i masterprogrammene.

Vi er hele tiden bevisst på å holde fast ved disse prinsippene fordi de er med å skape progresjon og sammenheng på tvers av emnene i masterprogrammene. Enkelte justeringer og forenklinger har vært nødvendig, men en helhetlig skriveopplæring med progresjon består som en pedagogisk bærebjelke i masterprogrammene.

I 2011 fikk programsensor som oppdrag å undersøke forholdet mellom læringsutbytte, litteratur og undervisningsformer på studieprogrammene i pedagogikk, og daværende programsensor Jenny Steinnes konkluderer med at emnene har en god progresjon i forhold til vanskelighetsgrad, og at innhold og arbeidskrav synes å samsvare med mål for læringsutbytte (Sensorrapport 2011).

Vurdering av helhet og struktur i studieprogrammet

Masterprogrammene blir kontinuerlig justert med utgangspunkt i ansattes erfaringer og studentenes tilbakemeldinger, men programmene har også gjennomgått flere større og systematiske revideringer for å sikre helhet og god struktur. Etter hvert som nye personer ble ansatt ut over på 2000-tallet, utviklet de to masterprogrammene (deltid og heltid) seg i ulike retninger. I 2006-/07 vurderte fagmiljøet at det derfor var nødvendig å «stramme opp» og

gjøre de to masterløpene likere og det ble utviklet felles studieplan og emnebeskrivelser for heltids- og deltidsmasteren. Hovedmotivasjonen for dette var et ønske om at alle kandidater fra master i pedagogikk ved universitetet i Bergen skulle ha den samme utdanningen. Samtidig ønsket man å gjøre innholdet i studieprogrammene mindre personavhengig, fordi studieprogrammene på denne tiden hadde få ansatte, samtidig som det var store utskiftninger i kollegiet. Masterprogrammene ble revidert igjen i 2009 og i 2012. Formålet med disse revisjonene har vært å sortere tema, litteratur og perspektiver i emnene slik at hvert emne har fått en spissere profil. Det var særlig behov for å lage et tydeligere skille mellom PED 313/323 «Pedagogisk filosofi» og PED 311/321 «Kunnskap og kunnskapsprosesser», samt å ha en klarere organisering av undervisningen i PED 314/324 «Fordypning og prosjektplan». I 2014 gjennomgikk emnene i masterprogrammene dessuten «emnevask» i regi av Det psykologiske fakultet, hvor emnebeskrivelsene ble gjennomgått for å sikre at de var i overenstemmelse med kvalifikasjonsrammeverket.

IPED ønsker å styrke den kvantitative metodekompetansen. De ansatte på masterprogrammet i pedagogikk har samlet sett kompetanse både i kvalitativ og kvantitativ metode. Det er svært få studenter som velger kvantitativ metode for masteroppgaven i pedagogikk, og alle studentene i kullet som ble uteksaminert i juni 2015, valgte kvalitativ metode. Undervisningen bør derfor legge vekt på å sidestille kvantitativ og kvalitativ metode som likeverdige alternativer. Dette er spesielt aktuelt i emnet PED 312/322 Forskningsmetode, men også generelt på programmet, slik at den indre koherensen blir ivaretatt.

Ansvarlige for de ulike emnene samarbeider for å sikre en helhetlig faglig profil og gjennomgående struktur og progresjon i masterprogrammene. Programsensor påpeker også i gjentatte evalueringer at programmene har en tydelig faglig profil og at oppbygning og sammensetning av emner i programmene er god. Evalueringer viser at studentene er positive til sammensetningen av emner og tema, samt at de opplever at det er tett kobling mellom studieprogrammenes faglige profil og de undervisningsformene som benyttes. Prosessorientert- og akademisk skriving er innebygget i studieopplegget, noe som gir studentene innsikt og opplæring i ulike faglige sjangre, samt forbereder dem godt til arbeidet med masteroppgaven.

På enkelte områder kan studieprogrammene bli bedre og profilen tydeligere. Masterprosjekter kan i ytterligere grad integreres i instituttets pågående forskningsprosjekter og ansattes faglige spisskompetanse kan i større grad definere masterprosjektene tema. Vi vil derfor utrede og prøve ut ulike muligheter for mer eksplisitt definerte fordypningsområder basert på ansattes kompetanse. Dette kan for eksempel organiseres som fordypninger/spor i PED 314/324 «Fordypning og prosjektplan». Samtidig er det ønskelig å bevare muligheten for at studentene selv kan definere tema og fokus for sine masterprosjekt, og ivareta studentenes medvirkning. Balansen mellom ansattes faglige profil og kompetanse og studentenes forskningsinteresser er et tema vi vil vie oppmerksomhet i den kommende perioden. Selv om studentene i liten grad etterspør et klarere fokus på dette, må mulighet til utenlandsopphold i løpet av masterstudiet også få fokus og integreres mer eksplisitt i studieopplegget i kommende periode.

Vurdering av studentevalueringer og emnerapportering

Evalueringsrutinene ved studieprogrammene vært oppe til diskusjon ved flere anledninger. I 2012 vedtok det som da het «Programutvalget i pedagogikk» å etablere en evalueringsplan for masterprogrammene slik at emnene systematisk blir evaluert ved jevne mellomrom. Evalueringene innebærer at studentene blir bedt om å gi sine tilbakemeldinger gjennom et

anonymt elektronisk spørreskjema, og at emneansvarlig publiserer en emnerapport på UiB sin kvalitetsportal på bakgrunn av sin egen evaluering og studentene sine tilbakemeldinger.

Emnene blir rutinemessig sluttevaluert av studentene hvert semester, og svarene brukes da primært av emneansvarlig for å få en tilbakemelding på studieopplegg og kvalitet. Noen semestre har emnene også hatt midtveisevaluering. Vi vurderer det som nyttig å få denne typen systematisk tilbakemelding fordi vi kan sammenligne emnene over tid og fange opp eventuelle variasjoner i kvaliteten. Studentenes evaluering blir oppsummert og sammenfattet av emneansvarlig og lagt frem for studentene i et evalueringseminar i begynnelsen av påfølgende semester. Dette gir mulighet for studentene til å utdype og nyansere evalueringen og de ansatte kan respondere på momentene som er kommentert av studentene. Innspill fra evalueringsskjema og -seminar brukes i emnerapporten og til å justere og forbedre informasjon, struktur og faglig innhold i emnene. I tillegg bruker alle emneansvarlige tid på å snakke med studentene underveis i semesteret, og vi har et klart inntrykk av at studentene har lav terskel for å komme med tilbakemeldinger. Særlig fungerer seminarerne som gode forum for kontinuerlig underveisevaluering. Studentevalueringrutinene ved studieprogrammene blir vurdert som gode av programsensor.

Programsensors gjennomgang av studieprogrammets evalueringrutiner i 2012 viste imidlertid forbedringspotensial når det gjaldt *kvaliteten på emnerapportene*. Enkelte emner manglet emnerapporter, og de eksisterende viste varierende kvalitet. Dette har gjort oss mer oppmerksomme på betydningen av emnerapportene, og fagmiljøet ser behovet av å etablere gode rutiner på emnerapportering i fellesskap. Vi har imidlertid en kommentar til emnerapporter som sjanger: En av grunnene til de ujevne emnerapportene kan være dobbeltrollen emnerapportene har: de skal både kommunisere til studenter via Studiekvalitetsbasen, og samtidig være et kvalitetssikringsverktøy til internt bruk ved program/institutt/fakultet/universitet. Til tross for en eksisterende mal, oppleves rapporten som noe krevende å skrive med to så ulike målgrupper i tankene.

Studentevalueringene forteller om positive studenter som opplever masterprogrammene som interessante og utviklende. Undervisningsopplegget betegnes som lærerikt, men til tider svært krevende. Selv om studentene opplever det å være masterstudent som travelt og utfordrende er de gjennomgående svært fornøyde med undervisning, oppfølging og innhold i studieprogrammene.

Både emneansvarlige og programansvarlig foretar kontinuerlig mindre endringer og justeringer på bakgrunn av studenttilbakemelding. Det er imidlertid en studenttilbakemelding vi av ulike grunner ikke har tatt tak i. Dette gjelder et gjentagende ønske fra studentene i nett-/deltidsstudiet om en eller annen form for nett-forelesninger som gir en gjennomgang av litteratur, begreper, teorier og/eller perspektiv. Hittil har vi ikke laget slike presentasjoner, delvis fordi vi har ønsket å rendyrke studiets tekstbaserte form og delvis fordi det ikke har vært ressurser i form av tid til å spille inn og/eller redigere denne formen for gjennomganger. I forbindelse med satsingen på digitale undervisningsformer ved Det psykologiske fakultet og UiB ønsker vi imidlertid å prøve ut «screencast»: kortere filmsnutter (maks 10 minutter) med lysark/presentasjoner + fortellerstemme som gjør rede for konkrete og avgrensede deler av innholdet i et emne. Intensjonen er at dette skal fungere som en ytterligere støtte til studentene på nett-/deltidsstudiet.

Vurdering av rekruttering og opptak

De siste seks årene har rekruttering og opptak vært gjenstand for skriftlig evaluering en gang, dvs. i 2015. Studieadministrasjonen standardiserte opptaksreglementet i 2015 slik at hele fakultetet skulle regne poeng til masterprogrammene på samme måte. For masterprogrammet i pedagogikk var det lite som endret seg når det gjaldt krav til opptak. Endringen fikk ingen konsekvenser for opptaket i 2015.

Opptakskomiteen for masterprogrammene i pedagogikk for 2015 fant ikke noe spesifikt å bemerke. Innen søknadsfristen gitt ut 15. april hadde programmet 93 søkere totalt. Av disse var 58 av søkerne kvalifisert for opptak. 22 stykker takket ja til å begynne på studiet i august, og i november var 18 studenter fortsatt aktive på programmet. Søkertallene for 2015 lå på omtrent det samme nivået som de siste årene. Den kvalifiserte delen av søkermassen fulgte også samme trend som før; det var en blanding av ferdigutdannede lærere og førskolelærere og bachelorkandidater, enten interne eller med en pedagogikkutdanning fra UiA, UiO, UiT eller NLA. Den ukvalifiserte delen av søkermassen besto av søkere med utenlandsk utdanning i psykologi, idrettsfag, sosiologi og religion, og av norske søkere som enten hadde for lavt snitt eller som hadde bachelorutdanning i folkehelse eller psykologi. Mange av søkerne med utenlandsk utdanning manglet i tillegg språkkravet i norsk.

Opptakskomiteen for 2015 støtte ikke på noen store problemer eller utfordringer under opptaket. Både hovedopptak og suppleringsopptak gikk fint. Rundt 20 studenter på masterprogrammet er vanlig, og hverken opptakskomiteen eller resten av fagmiljøet har noe utsette på dette. Konklusjonen ble derfor at opptaket forløp smertefritt og uten problemstillinger som krever ytterligere kommentarer.

Ressurser

Bruk av ressurser pr emne (inkludert sensur og emneansvar) ligger på mellom 1 og 1,5 timer, pr student, pr studiepoeng i semesteret. Enkelte semestre, som for eksempel når vi skal sensurere masteroppgavene til to kull med masterstudenter, er ressursbehovet større. Variasjonen i ressursbruk skyldes at enkelte emner har en stor andel av studentavhengige undervisningsformer. Ressursbehov og arbeidsfordeling beregnes og justeres alltid i forhold til reelt antall studenter på de ulike emnene.

Samlet sett har fagmiljøet 6 x 100 % faste stillinger som skal ivareta de to masterprogrammene i tillegg til et bachelorprogram i pedagogikk (40 studieplasser) og fra høsten 2016 et årsstudium i pedagogikk (40 studieplasser), samt 2 x 20% midlertidige stillinger dedikert til masteroppgaveveiledning på nett-/deltidsmasteren. I lengre perioder de siste 5 årene har en av de faste stillingene vært ubesatt, samt at en fast ansatt har fungert som vise-dekan ved fakultetet. Kombinert med sykemeldinger og avvikling av forskningstermin har dette medført at det i perioder kun har vært 3 faste ansatte som har vært aktive i daglig drift av studieprogrammene. Heldigvis har fagmiljøet de siste 4 – 5 årene også hatt mange stipendiater med undervisningsplikt og meget god undervisningskompetanse, samt dyktige midlertidig ansatte vikarer/lektorer. Det er svært positivt at den ubesatte stillingen nå er under utlysning og vi ser frem til å få flere fast ansatte å fordele ansvar og sentrale arbeidsoppgaver på.

Bakgrunnsmateriale

1. Programsensorrappporter

2. Emnerapporter inkl. studentevalueringer
3. Emnebeskrivelser
4. Interne notater
5. Tallmateriale fra Database for høyere utdanning (DBH) og Felles studentsystem (FS)